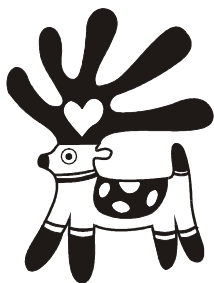

NUMER 2 (15)
MARZEC
2005

Muzeum Kultury Ludowej
Towarzystwo "Ojcowizna"

POD JELONKIEM

WYDANIE A

WĘGORZEWO

ROK V

Wiosna potrzebna od zaraz

Tegoroczna zima, jak widać za oknami, nie ma za bardzo ochoty odpłynąć za morza, mimo że św. Grzegorza mamy już za sobą. Tak dziś, jak i przed wiekami, ludzie z utęsknieniem oczekują przyjscia wiosny i Zmartwychwstania Pańskiego. Mamy nadzieję, że tegoroczne węgorzewskie „Święto Wiosny” przyczyni się do rychłego spełnienia tych życzeń. Tym bardziej, że w tym roku będziemy gościć obok twórców z naszego kraju, także mieszkańców Litwy i Rosji. Nie byłoby to możliwe gdyby nie wsparcie ze środków Unii Europejskiej przez Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu „Niemen” oraz gdyby nie pomoc Związku Gmin Warmińsko – Mazurskich. Darczyńcom dziękujemy, a wszystkich miłośników tradycji – zapraszamy.

Lista obecności

W tym roku wiosnę przywoływać będą:

♦ Zespół „Jarzębina” ze Stradun

Zespół działa przy Centrum Kultury Gminy Elk pod kierownictwem Anny Łubowicz. Przedstawi widowisko oparte na scenariuszu A. Łubowicz „Wykupek wielkanocny”. Grupa wykupników przychodzi ze śpiewem do gospodarzy, śpiewając i ciesząc się ze Zmartwychwstania Pańskiego.

♦ Grupa „Marynarze” z Pietrzwałdu

Grupa działa pod kierownictwem Wiesławy Kobiałki przy Samorządowym Przedszkolu. Widowisko „Chodzenie z gaikiem” jest inscenizacją powitania wiosny.

♦ Teatr obrzędowy „Zielona Dąbrowa” z Nowej Wsi Elckiej

Działa pod kierownictwem Wandy Kochanowskiej. Zaprezentuje „Pierwszy Dzień Wielkiej Nocy” oparty na scenariuszu Zofii Wróbel ze wsi Chroboły koło Knyszyna.

♦ Zespół dziecięcy z Budzewa

Kierownikiem zespołu jest Mariusz Pawlina. Zespół przedstawi widowisko „Chodzenie z gaikiem i po Dyngusie”, opracowane na podstawie książki „Mało nas, mało nas – polskie dziecięce zabawy ludowe”.

♦ Katia Tarasowa z Bałtijska (Rosja)

Przedstawi pieśni ludowe związane z okresem wiosennym.

♦ Wolontariusze z Camp Rodowa

Kierownikiem zespołu jest Beata Zięcina. Zespół przedstawi widowisko

„Wiosna wielu narodów”, prezentujące różne tradycje związane z obchodami Dnia Wiosny.

♦ Zespół „Free” z Prostek

Zespół działa pod kierownictwem Ewy Ratkiewicz. Zaprezentuje przedstawienie „Zaczarujmy wiosnę” opracowane na podstawie „Roku polskiego” J. Urygi oraz tekstów własnych Anny Wolskiej. W montażu słowno-muzycznym pokazane zostanie wynoszenie Śmierciuchy oraz przywitanie wiosny w postaci Dziewanny.

♦ Zespół „Dzieciaki - Dziewiątaki” z Elku

Zespół działa w Szkole Podstawowej nr 9 w Elku, pod kierownictwem Anny Wolskiej. Przedstawi widowisko „Wiosenne igraszki” oparte na scenariuszu Agnieszki Karanowskiej. Zaprezentuje powitanie wiosny, topienie marzanny, chodzenie z kurkiem i lany poniedziałek.

♦ Zespół „Balbinka” z Nowej Wsi Elckiej

Kierownikiem zespołu jest Wanda Kochanowska. „Balbinka” przedstawi widowisko „Chodzenie po Alleluji” oparte na tradycjach mieszkańców Nowej Wsi Elckiej.

Dzieła swoich rąk będą pokazywać i... sprzedawać:

- **Józef Aleksandrowicz** (Suchawa) - wyroby z wikliny
- **Lucyna Bagan** (Węgorzewo) - pieczywo
- **Agnieszka Bucala** (Olsztyn) - malarstwo na szkle
- **Ewa Bucala** (Olsztyn) - malarstwo olejne
- **Janina Butkiewicz** (Lidzbark Warmiński) - koronka igłowa
- **Krystyna Cieśluk** (Lipsk) - plastyka obrzędowa
- **Sławomir Chomiczewski** (Lipsk) - wyroby z drewna
- **Waldemar Czerniawski** (Lidzbark Warmiński) - plecionkarstwo, miód
- **Alena Czumraj** (Grodno) - wyroby ze skóry
- **Zofia Dobosz** (Lidzbark Warmiński) - haft, koronka, pieczywo
- **Teresa Doreńska** (Bredynki) - koronka, haft
- **Jolanta Dudko** (Kętrzyn) - kwiaty z bibuły, pisanki
- **Krystyna Durtan** (Giżycko) - malarstwo na szkle, desce, witraże
- **Wanda Flis** (Giżycko) - haft krzyżykowy
- **Michał Hornatkiewicz** (Dobre Miasto) - plecionkarstwo
- **Michał Jankowski** (Wilno) - rzeźba w drewnie
- **Genowefa Jasionowska** (Węgorzewo) - haft krzyżykowy, koronka szydełkowa
- **Hanna Kępińska** (Dobre Miasto) - haft krzyżykowy
- **Klasa I d ze Szkoły Podstawowej nr 2** (Węgorzewo) - palmy, pisanki, baranki
- **Tadeusz Koniuszaniec** (Węgorzewo) - rzeźba w drewnie

- **Janina Kubik** (Smojlany) - haft gobelinowy i krzyżykowy
- **Olga Kunicka** (Krawczuny) - palmy
- **Genowefa Madej** (Jakubowo) - wyroby z wikliny
- **Alicja Olszewska** (Pierkunowo) - koronka szydełkowa
- **Piekarnia GS** (Łyse) - pieczywo
- **Michał Pogorzelski** (Dobre Miasto) - rzeźba w drewnie, malarstwo
- **Elżbieta Rafalska** (Lidzbark Warmiński) - koronka igłowa
- **Andrzej Sulowski** (Klimki) - rzeźba w drewnie
- **Stanisław Szczęsny** (Dobre Miasto) - rzeźba w drewnie
- **Alan Weatherill** (Dobre Miasto) - malarstwo akwarelowe
- **Ludmiła Wilniewczyc** (Grodno) - plecionkarstwo
- **Mieczysław Winskiewicz** (Dobre Miasto) - malarstwo ludowe
- **Janina Wierzbicka** (Srokowo) - wycinanki, palmy, pisanki
- **Sylwia Włodarczyk** (Słupy) - pierniki, wyroby z wosku pszczelego
- **Kazimiera Wnukowska** (Lipsk) - pisanki
- **Elżbieta Wojczulanis** (Lidzbark Warmiński) - pisanki
- **Krystyna Wołowska** (Kętrzyn) - haft krzyżykowy, koronka szydełkowa.

Na podstawie ankiet zestawiała Anna Bielezo

„Wódecka” – wcale nie alkohol!

Od poniedziałku wielkanocnego aż do Zielonych Świątek woda niepodzielnie panowała we wróżbach, zwyczajach i obrzędach ludowych, choć dyngus praktykowany w wielu regionach kraju, nie był znany na Warmii i Mazurach. Zwyczaj ten do obu regionów przeniosła nowo osiedlająca się ludność dopiero po 1645 r.

W pierwsze święto wielkanocne należało wyjść z domu przed wschodem słońca i prędko iść lub biec do wody płynącej na wschód. Nie wolno się było oglądać ani rozmawiać. Po dotarciu nad brzeg należało powiedzieć głośno: „dobry dzen, wódeczko”, zanurzyć się w wodzie. Z biegiem czasu zwyczaj zmienił się i później wystarczyło już nabrać wodę w dłoń, umyć twarz i zaczerpnąć ją do naczynia, by zabrać ze sobą do domu. Następnie zegnano wodę słowami: „ostancie z Bogiem, wódecko”. Powszechnie wierzone, że bieżąca woda czerpana przed wschodem słońca przez ma właściwości lecznicze, uzdrowia chore oczy, liszaje, a dziewczęta dzięki niej zachowują urodę i zdrowie”.

„Po powrocie do domu przyniesioną wodą spryskiwano śpiących domowników, konie i krowy mówiąc przy tym słowa <<dziś Pan Chrystus zmartwychwstał, tak było mówzione>>. W nowszych czasach wystarczyła woda święcona przynoszona do domu w Wielką Sobotę z kościoła, którą gospodarz kropił dom, obejścia gospodarskie i żywy inwentarz, przede wszystkim konie, żeby lepiej się chowały i ziemię, aby lepiej rodziła”.

„A od poniedziałku chłopcy, parobcy i dorośli mężczyźni od rana do wieczora polewali dziewczyny i kobiety, najczęściej jednak oblewano niezamężne dziewczęta i pilnowano, aby żadnej nie pominąć, bo obrazilaby się sromotnie. We dworach polewano się wodą kolońską, lub różaną po rękach, gorsie, sikawką lub flaszeczką. Kobiety polewały mężczyzn od wtorku do Zielonych Świątek, jednak praktykowano to tylko przez kilka dni”.

ez

Wykorzystano publikacje: B. Krzyżaniak, A. Pawlak, *Warmia i Mazury. Pieśni doroczne i weselne*, t. 1, Warszawa 2002; A. Zadrożyńska, *Światy, zaświaty. O tradycji świętowań w Polsce*, Warszawa 2000.

Należy być i zobaczyć

W najbliższym czasie Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie zaprasza na:

- Wystawę „Krajobraz wiejski Warmii, Mazur i Powiśla. Historia, współczesność, projekty, realizacje”, przygotowana przez Wspólnotę Kulturową „Borussia” z Olsztyna (do końca maja).
- Wystawę „Judaica. Tematy żydowskie w polskiej sztuce ludowej i malarstwie nieprofesjonalnym” ze zbiorów Muzeum Sztuki Ludowej w Otrębusach (do 5 maja).
- Wystawę wiosennej plastyki obrzędowej (do 10 maja).
- Wystawę malarstwa Nanuli Burduli-Talishvili (kwiecień – czerwiec).
- Warsztaty „Przestrzeń kulturowa Węgorapy”, w których udział wezmą uczestnicy z Polski, Rosji, Litwy i Białorusi (8-15 maja).
- Wystawę „W afrykańskim rytmie” ze zbiorów Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie (maj – wrzesień).
- Warsztaty taneczne dla nauczycieli (9-11 maja).
- Otwarcie wystawy i podsumowanie VII edycji konkursu „Losy Nasze” (30 maja, wystawa do lipca).
- Wystawę prac Giennrietty Łopatiny (czerwiec – sierpień).
- XXVI Międzynarodowy Rajd Węgorzewski (1-5 czerwca).
- Wystawę fotografii Siergieja Trena „Religie w Obwodzie Kaliningradzkim” (czerwiec – lipiec).
- Wystawę zbioru pocztówek pozyskanych w ramach akcji „Dar dla Muzeum” (czerwiec).
- Międzynarodowy obóz archeologiczny (7-30 czerwca).
- Wystawę rosyjskiej sztuki ludowej (lipiec).
- Wystawę fotografii dawnego Insterburga (lipiec – sierpień).
- XIII Wakacje z ceramiką - kurs ceramiki dla początkujących (warsztaty dla dorosłych, zajęcia dla dzieci) zakończone otwarciem wystawy poplenerowej ceramiki (4-30 lipca).
- Wystawę rzeźby Antoniego Słomińskiego „Po świetle chodur” (lipiec – sierpień).
- XXVIII Międzynarodowy Jarmark Folkloru (6-7 sierpień).

„Pod Jelonkiem” nr 2(15)/2005 do życia powołał: Anna Bielezo, Jerzy M. Łapo, Emilia Zwoźniak.